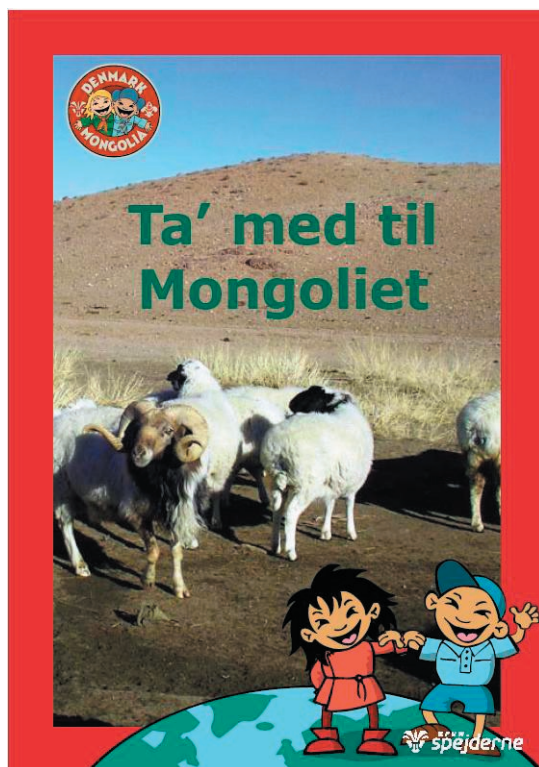

Ledervejledning til bæver- og ulvehæftet

Ta' med til Mongoliet

Aktivitetshæftet »Ta' med til Mongoliet« er udsendt til alle grupper i februar 2007. Det handler om Mongoliet, hvor KFUM-Spejderne samarbejder med Scouts of Mongolia indtil sommeren 2007.

Hæftet er lavet sådan at bæverne og ulvene selv kan gå på opdagelse i det – lave aktiviteterne og farvelægge tegninger samt finde historier m.m. på www.spejdnernet.dk/mongoliet

under »Ta' med til Mongoliet«. På den måde behøver det ikke indgå i flokprogrammet.

Men hæftet kan også bruges direkte i flokkens program. De enkelte aktiviteter kan bruges hvor de passer ind. Man kan også lave et Mongoliet-temamøde med flere aktiviteter. Eller bæverne og ulvene kan tage mærket 'Mongoliet' ved at nå igennem hele hæftet over flere møder. Mærket kan bestilles hos 55' Nord.

 KFUM
spejderne

Udgivet af KFUM-Spejderne/Mongoliet-udvalget februar 2007

Side 3: Om Mongoliet

Formålet med hæftet er at give børnene et indblik i mongolske leveforhold og give dem en forståelse af hvordan mange mongolske børn lever. Derudover at forstå, at spejder også er noget man kan være på den anden side af jorden.

Som introduktion til hæftet kunne man snakke om de fakta om Mongoliet, der står på side 3 i hæftet.

Snak fx om:

Hvordan mon det er at bo i et land 36 gange større end Danmark, men kun med halvt så mange indbyggere? Bor man på landet i Mongoliet kan man ofte ride eller køre i mange timer for at komme til nærmeste nabo. Man kan ikke bare smutte i supermarkedet eller hen til lægen.

Man kan også lege *Bonden kalder på sine dyr* (en nomade-udgave af *Frugtsalat*). Alle børnene sidder i en rundkreds og er enten køer, heste, hunde eller geder. I midten stor bonden. I hæftet kan man se hvad han siger, når han kalder på sine dyr. Siger han fx »Rutj« skal alle køerne finde en ny plads. Bonden skal nå at finde sig en plads inden alle sider ned igen. Den der ikke når at få en plads, er nu bonde og kalder på et nyt dyr. Siger bonden »Fodre-tid« skal alle rejse sig og finde en ny plads.

Find evt. andre informationer om Mongoliet og samarbejdsprojektet på www.spejdernet.dk/mongoliet

Side 4-5: Hjemme hos Ganaa

Materialer: forskellige farvekridt og tusser

Børnene farvelægger tegningen mens en leder læser nedenstående historie højt. Historien handler om Ganaa og hendes liv i en nomadefamilie på steppen.

Ganaa var glad. Det var en dejlig dag.

Solen varmede udenfor geren, sneen var smeltet, og familien var endelig rykket udenfor igen. Ganaa havde glædet sig i lang tid. Vinteren havde været hård, og de havde været nødt til at være sammen i geren i mange, mange dage. Først havde det været dejligt. Ovn gav en god varme,

der var mad nok, og der havde været nok at gøre med at reparere udstyr og tøj. Men så var sneen kommet. Den lå meterhøj, og det havde været hårdt for dyrene og for de voksne, der havde arbejdet meget med dyrene. En del af dyrene var døde nu, særligt havde de mistet mange køer. Men heldigvis for familien havde mange af fårene og gederne klaret sig, og der var nok tilbage i flokken til at overleve på.

Og nu, nu, var varmen kommet igen. Jorden var stadig frossen, men det var dejligt at komme ud af geren og mærke solens varme. Ganaa var rigtig glad. I dag skulle det fejres at vinteren var overstået, og hele familien forberedte festen. En hel ged var røget i gryden, og det skulle nok blive en lækker ret. Familien var samlet udenfor ved bålet i dag, og det var dejligt at være udenfor og ikke inde i den tilrøgede ger.

Far og onkel Ariuka havde fundet en flaske vodka frem, og der var en god stemning. De voksne kunne allerbedst lide airag. Det er gæret hoppemælk, mælk fra en hest. Det kunne de bare først lave til sommer.

Ganaa glædede sig til gede-gryden, og hun glædede sig til at sidde hele aftenen ved bålet og kigge på stjernerne og lytte til de gamle fortællinger. Bedstefar var fyldt med historier fra de gamle tider, og han fortalte gerne. Ganaa elskede at høre om det alt sammen – specielt om bedstemor og hvordan hendes ger var blevet transporteret over sletten på kameler, indtil hendes familie havde slået lejr tæt på bedstefars ger. Tænk, hvis ikke de havde mødt hinanden, så havde Ganaa ikke haft far, og hun havde jo heller ikke været Ganaa.

Nu kaldte mor. Ganaa skulle gå med hen til floden for at hente vand.

Der var masser af vand i floden nu, for alt den smeltede is og sne løb ned af bjergsiderne og ud i floden. Der var langt til floden, men i dag var alt bare i orden, og Ganaa sang indeni, da hun løb hen til geren. De små hundehvalpe hoppede op ad hende og ville lege, men Ganaa greb dunkene og løb efter mor. Neg, Hoyer, gurav, talte Ganaa, da hun løb. Og hver gang hun kom til tre, lavede hun et lille hop. Det var tungt at bære dunkene hjem, men der skulle en del vand til derhjemme. Mor skulle vaske tøj, der skulle koges mælketete, og så var det også vigtigt at have vand at drikke. Hjemme var bålet gjort klart, far og farfar sad der allerede. Mor serverede det friske kolde vand for dem. Det var dejligt, tænkte Ganaa.

Næste år var det hendes tur til at bo i storbyen. Alle Ganaas søskende boede der nu, for skulle man i skole, så måtte man bo inde i byen. Der var ingen skoler ude på stepperne. Ganaa ville gerne lære de ting man skulle lære i skolen, men hun ville også gerne blive i geren sammen med mor og far. Godt at hun skulle møde Tuvshuu, Gerelee og Adiya i byen og være sammen med dem. Ganaas tanker fløj af sted. Hun vidste, at hun kunne komme hjem i ferierne sammen med de andre, og det var godt. Men hvem skulle nu passe fårene med mor og ride af sted efter køerne sammen med far? Det ville blive mærkeligt. Men nu, nu skinnede solen, og hun var glad for alt det, der skulle ske indtil sommeren sluttede.

Når det blev rigtig sommer, så ville de andre jo også komme hjem, og så blev det hele endnu sjovere. Hun elskede, når de alle sammen var her. Så blev der sunget og leget, og de var flere om at dele arbejdsopgaverne. Ganaa var god til at ride, men når hun konkurrerede med Tuvshuu, så vandt han altid. Hun håbede, at hun denne sommer kunne slå ham. Egentlig troede hun, at det ville lykkes. Hun glædede sig.

Familien spiste aftensmaden, og efter den lækre gryde med gedekød, blev de siddende ved bålet, og Ganaa blev træt. Hun nød stemningen, stjernerne, farfars rare stemme, og hendes øjne blev trætte og gled i. Det var en dejlig dag. Den havde været lige, som hun havde forestillet sig og havde glædet sig til. Nu sov Ganaa.

Side 6-7: Hjemme hos Mendee

Materialer: blyanter og forskellige farvekridt og tusser

Historien herunder om Mendee læses højt for børnene mens de tegner billedet færdigt. I løbet af historien vil de høre om specifikke personer og ting, som de selv skal tegne ind.

Hej! Jeg hedder Mendee. Jeg bor i Mongoliet – i hovedstaden Ulaan Baatar. Det er en kæmpe by, og hver dag flytter der nye folk hertil, så jeg ved egentlig ikke helt, hvor mange vi bor her, og hvor byen ender.

Jeg er heldig. Jeg bor i et højhus med min familie. Vi bor på anden sal. Lige nu står jeg på gaden, men hvis du kigger, kan du se min søster. Hun vinker oppe i vinduet.

Hun er hjemme og passer vores to mindre søskende. Min mor er nemlig ikke hjemme. Efter vi flyttede hertil har hun haft forskellige småjobs, og lige nu har hun en lille kiosk på gaden nær vores hus. Hun sælger alt muligt. På hylderne er der kiks, sodavand, toiletpapir, cigaretter, chokolade og blade. Der kommer mange forbi kiosken hver dag, og mange køber noget. Men der er mange kiosker i gaderne, og derfor er min mor nødt til at arbejde hver dag fra morgen til aften. Sent om aftenen lukker hun siderne sammen og sætter en stor hængelås på, og så er kiosken lukket til næste dag.

Jeg er også heldig med en anden ting, for jeg går nemlig i skole. Hver dag skal jeg møde i skolen, læse og regne, og jeg bliver meget dygtig. Når jeg kommer hjem hjælper jeg min mor i kiosken, og jeg prøver også nogle gange at tjene penge ved at hjælpe folk på parkeringspladsen ved siden af vores hus. Der holder altid mange biler. Men jeg skal passe på. Nogle børn i Ulaan Baatar bor ikke hos deres forældre, og de tror, at de er de eneste, der må tjene penge på parkeringspladsen. De holder sammen i store grupper, og hvis de er der, bliver man holdt ude. Så kan jeg ikke tilbyde at vaske bilruder eller bære poser for folk. Så er det, at jeg hjælper mor.

Om vinteren må nogle af gadebørnene bo i kloakrørene. Det er de nød til, for det er for koldt at være på gaden. Men i kloakken er der varmt ved varmerørene mellem husene. Gadebørnene går ikke i skole, og det er vist ikke altid, at de har mad. Jeg er glad for, at jeg bor hos min familie. Jeg synes, at der er dejligt her i Mongoliet, men jeg håber, at jeg kan få mig en uddannelse, sådan at jeg kan få et bedre job end min far og mor.

Der er også kommet mange nye til vores kvarter. De kommer ude fra landet med deres gerer, og de stiller dem op mellem vores huse, hvor de kan finde en ledig plads. Mange af dem har ikke job, for de har boet på landet med deres dyr og har ingen uddannelse. Vinteren har været hård, så dyrene har de mistet, og så kommer de til byen for at skaffe mad og penge.

Min far har ikke noget fast job. Nogle dage står han ved en kasse på gaden og lader folk bruge vores vægt eller telefon,

hvis de betaler ham nogle penge. Det giver lidt penge til os til mad. Han har sin dell på. Det er en lang frakke, og den er god – for så han kan holde varmen. Der er mange biler i gaden hele tiden, og det er farligt, når jeg skal gå fra min far til min mor, for så skal jeg krydse vejen.

Der er meget skidt og støv i byen, og der kan godt ligge skyer af røg over byen. Men nogle dage er himmelen klar, og man kan se stjernerne. Det er flot, når de står over hustagene. Jeg ved ikke, hvordan der er hjemme hos dig, men jeg håber, at du kan forestille dig, hvordan der ser ud hos mig.

Side 8: Det kyrilliske alfabet

Materialer: papir og blyanter

I Mongoliet bruger man samme alfabet som i Rusland – det kyrilliske alfabet. I hæftet kan børnene se hvilke kyrilliske bogstaver der svarer til de latinske, der bruges i Danmark. Børnene kan skrive deres eget navn og andre ord de kender. Man kunne også skrive små beskeder, som banderne selv skal løse. Eller banderne kunne skrive beskeder til hinanden.

Opgaven kan evt. bruges som post i et løb.

Side 9: Lær at snakke Mongolsk

I hæftet ses udtalen af forskellige mongolske ord. Børnene skal lære ordene og prøve at lave små sætninger ud fra sammenstillingen Jeg er.../Du er...

Opgaven kan evt. bruges som post i et løb. Ordene kan repeteres på de kommende poster. Fx kan hver post indledes med »Sain bain uu« – »Goddag« på mongolsk.

Side 10: Byg en tipi

Materialer: 6 rafter ca. 2 meter lange og et teltunderlag eller en presenning

Rensdyrnomaderne i Nordmongoliet bor i tipier og ikke i gerer (filttelte) som i resten af Mongoliet. Byg en tipi med børnene og brug den evt. som post i et løb.

Side 11: Lær sangen TOLGOI

Børnene skal lære den mongolske bevægelsessang »Tolgoi«. Se tekst og bevægelser i hæftet og hør sangens melodi på et videoklip på www.spejdnernet.dk/mongoliet

Side 12: Lær det mongolsk knob TOONO TUSHIH

Lær børnene knobet og brug det evt. i en stafet. En og en løber bandens medlemmer om kap hen til hver deres pæl, binder knobet, løsner det igen og løber tilbage.

Side 13: Lav TANZUR kager

Materialer: mel, æg, sukker, bagepulver, vand og olie (se opskrift i hæftet)

Lav dejen til kagerne og kog dem i olie. De rulles efterfølgende i sukker.

Tanzur-kager tilbyder man gæster eller spiser ved særlige lejligheder som fx bryllup.

Side 14-15: Send postkort til Mongoliet

Materialer: blyanter og forskellige postkort, enten med motiver fra gruppens nærområder eller med motiver fra særlige steder i Danmark. Desuden også porto.

På siderne i hæftet ses et postkort fra Mongoliet med fire brydere på. Kortet ser måske ret skørt ud for danske spejdere, men i Mongoliet er man meget stolt af traditionen for brydning og de bedste brydere fejres som nationalhelte.

Snak med børnene om hvornår man sender et postkort og hvorfor. Har de selv prøvet at sende et postkort fra en ferie? Er der noget særligt over at få et postkort – frem for fx en SMS?

Hvad skulle der være på et postkort, hvis det skulle sige noget specielt om jeres område eller Danmark? Hvilket motiv fra Danmark ville en spejder i Mongoliet synes var specielt eller sjovt?

Hver bande skal vælge et postkort som de synes er særligt. Banderne kan også selv tegne postkort. Sammen med en leder skal de skrive en lille hilsen på dansk eller engelsk – evt. med kyrilliske bogstaver.

Postkortene skal efterfølgende sendes til mongolske spejdere.

For at få kortene rundt i hele Mongoliet kan man på www.spejdernet.dk/mongoliet under »Ta' med til Mongoliet« – »Adresser« se hvilken adresse man skal sende sit kort til alt efter hvilken region grupperne ligger i.

Side 16-17: De fem dyr

Læs eller genfortæl teksten på de to sider for børnene. Brug teksten i en andagt over »Fadervor«.

Side 18: Flaget

Materialer: røde, gule og blå farvekridt eller tusser

Ligesom det danske flag har en historie, har det mongolske flag også en historie og en særlig betydning for mongolerne. Tegnet i flaget hedder Soyombo-mærket. Det indeholder flere symboler, som fortæller om Mongolernes historie.

Fortæl børnene om flaget og symbolerne i Soyombo-mærket mens de farvelægger tegningen. På billedet under flaget i hæftet kan man se hvor der skal bruges hvilke farver.

Det mongolske flag

Den røde farve i flaget repræsenterer revolution og frihed.

Den blå farve repræsenterer himlen.

Soyombo-mærket er det nationale symbol for Mongoliet, anvendt i det mongolske flag og på nationalstatens segl. Det har været brugt siden 1911 som et officielt symbol på frihed og uafhængighed, efter at Mongoliet blev uafhængig af det kinesiske Manchu-folk.

I det 18. århundrede lavede den mongolske buddhistiske lama Zanabazar et alfabet, som han kaldte Soyombo-alfabetet. Det første

bogstav i hans alfabet er symbolet på flaget. De tre flammer i toppen af Soyombo-mærket symboliserer succes i fortid, nutid og fremtid. Ild er også et mongolsk symbol på vækst og fremgang. Under flammen er en cirkel og en halvcirkel, der symboliserer solen og månen. De to triangler der peger nedad symboliserer død over fjender i og udenfor landet. De to horisontale rektangler symboliserer ærlighed og retfærdighed. Det runde yin-yang symbol i midten anses af mongoler for at være to fisk, der repræsenterer mand og kvinde, årsag og visdom. De to vertikale rektangler på siderne af Soyombo-tegnet forestiller vægge, og symboliserer styrke og venskab.

Side 19: Nationale sportsgrene

Sportsgrenene brydning, hesteridning og bueskydning er alle en del af den mongolske nationalfestival Naadam.

Arranger en Naadam-fest til et flokmøde. Banderne skal kæmpe mod hinanden i en turnering.

Bueskydning

Lav evt. buer og pile på mødet inden.

Brydning

Mongolsk brydning er ikke så voldsom som anden kampsport. Man bryder mod hinanden to og to. Den der først rører jorden med andet end fødderne har tabt.

Hesteridning

Enten laver hver bande kæpheste eller også rider de på ryggen af hinanden i en stafet mod de andre bander.

Bagsiden: Computerspil

På www.spejdernet.dk/mongoliet kan man finde fire computerspil om livet i Mongoliet. Spillene er velegnede til børn.

Man kan også finde et interaktivt kort over Mongoliet, hvor børnene kan lære mere om de enkelte dele af landet.

Computerspillene og det interaktive kort kan evt. indgå som post på et løb.